

# Vem riskerar bli sjukpensionär?

En prospektiv kohortstudie av personer i Sverige med ett nytt sjukskrivningsfall i psykisk ohälsa

**Alexander Enström**

ST-läkare, allmänmedicin

# Bakgrund

- Psykisk ohälsa är den vanligaste orsaken till sjukskrivning i Sverige.
- Sjukskrivning i psykiska diagnoser är starkt kopplat till förhöjd risk för sjukersättning (förtidspension).
- Sjukersättning ökar risken för förtida död, även efter justering för ålder, tidigare sjuklighet och socio-demografiska förhållanden.

# Vem riskerar bli sjukpensionär?

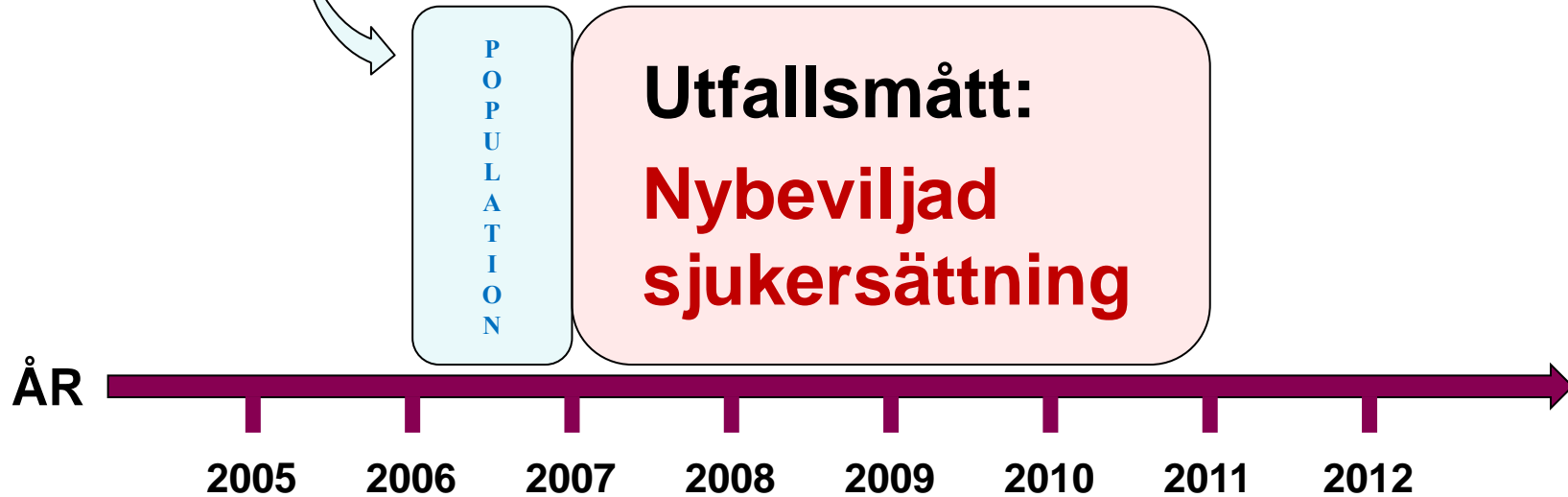
- Endast ett fåtal studier har undersökt sambandet mellan psykisk ohälsa och risken för sjukersättning utifrån sociodemografiska faktorer.

## Syfte

- Identifiera sociodemografiska riskfaktorer för sjukersättning hos personer med sjukskrivning i psykisk ohälsa.

## Studiepopulation:

Personer 18-59 år boende i Sverige med ett nytt sjukskrivningsfall i stressrelaterad psykisk ohälsa, depressivitet eller ångest år 2006 (N= 66 097).



## Sociodemografiska faktorer:

Kön

Ålder

Föregående arbetslöshet (2005)

Föregående sjukskrivning (2005)

Födelseregion

Typ av bostadsort

Sjukskrivningsdiagnos

# Resultat - Övergripande

- 7,0 % (4 610 st) av studiepopulationen fick nybeviljad sjukersättning under uppföljningsperioden på fyra år.
- Flera sociodemografiska faktorer kunde identifieras som riskfaktorer för sjukersättning hos personer med sjukskrivning i psykisk ohälsa.

## Studiepopulationens fördelning

## Risk för sjukersättning

Kön	OR *	KI 95 %
Kvinnor (69,2%)	1	
Män (30,8%)	1,14	1,06-1,21

*\* Risken för sjukersättning utifrån de olika sociodemografiska faktorerna beräknades som ojusterade oddskvoter (OR) med 95-procentiga konfidensintervall (KI 95 %).*

## Risikfaktor för sjukersättning

Manligt kön

## Studiepopulationens fördelning

## Risk för sjukersättning

Ålder	OR	KI 95 %
18-24 år (6,7%)	1	
25-34 år (25,8%)	0,63	0,55-0,72
35-44 år (32,1%)	0,80	0,70-0,92
45-54 år (25,0%)	1,26	1,10-1,43
55-59 år (10,4%)	2,56	2,24-2,94

## Risikfaktor för sjukersättning

Ålder >45 år

## Studiepopulationens fördelning

## Risk för sjukersättning

Födelseregion *	OR	KI 95 %
Sverige (86,3%)	1	
Västerländska länder (5,3%)	1,35	1,20-1,53
Icke västerländska länder (8,4%)	1,78	1,63-1,95

\* 1) Sverige, 2) Västerländska länder (de nordiska länderna, alla länder i EU, Nordamerika och Oceanien) och 3) Icke västerländska länder (samtliga övriga länder).

## Riskfaktor för sjukersättning

Födelseregion utanför Sverige



## Studiepopulationens fördelning

## Risk för sjukersättning

Typ av bostadsort *	OR	KI 95 %
Större stad (38,5%)	1	
Mellanstor stad (35,1%)	1,09	1,01-1,17
Mindre stad eller landsbygd (26,4%)	1,31	1,21-1,41

\* 1) Större stad (Stockholm, Göteborg och Malmö), 2) Mellanstor stad (stad med fler än 90 000 invånare inom 30 km från stadens centrum) och 3) Mindre stad eller landsbygd (alla övriga städer och byar).

## Riskfaktor för sjukersättning

Bostadsort annat än större stad

## Studiepopulationens fördelning

## Risk för sjukersättning

Arbetslöshet året innan	OR	KI 95 %
0 dagar (82,7%)	1	
1-90 dagar (8,2%)	1,59	1,44-1,75
>90 dagar (9,1%)	2,52	2,32-2,73

## Risikfaktor för sjukersättning

Föregående arbetslöshet

## Studiepopulationens fördelning

## Risk för sjukersättning

Sjukskrivning * året innan	OR	KI 95 %
0 dagar (73,8%)	1	
1-90 dagar (21,1%)	1,72	1,61-1,84
>90 dagar (5,2%)	3,08	2,78-3,40

\* Antal sjukpenningdagar.

## Risikfaktor för sjukersättning

Föregående sjukskrivning

## Studiepopulationens fördelning

## Risk för sjukersättning

Sjukskrivningsdiagnos	OR	KI 95 %
Stressrelaterad psykisk ohälsa (51,2%)	1	
Depressivitet (36,9%)	2,23	2,08-2,38
Ångest (11,8%)	2,46	2,25-2,69

Stressrelaterad psykisk ohälsa (*F43 Anpassningsstörningar och reaktion på svår stress*)

Depressivitet (*F32 Depressiv episod, F33 Recidiverande depressioner*)

Ångest (*F40 Fobiskt syndrom, F41 Andra ångestsyndrom, F42 Tvångssyndrom*)

## Riskfaktor för sjukersättning

Depressivitet och ångest

# Sammanfattning

- ***”Typpatient” vid sjukskrivning i psykisk ohälsa:***

Stressrelaterad psykisk ohälsa hos svenskfödd kvinna i medelåldern boende i större eller mellanstor stad och utan föregående arbetslöshet eller sjukskrivning.

- ***”Typpatient” med störst risk för sjukersättning:***

Depressivitet eller ångest hos utländskfödd man 55-59 år boende i mindre stad eller landsbygd och med föregående arbetslöshet eller sjukskrivning.

## Vad göra med patient som har hög risk för sjukersättning?

Tidigt avstämningsmöte?

Tidig kontakt med rehab-koordinator?

Trepartsmöte?

PR-team?



# Tack!

# Frågor?

**Alexander Enström**

ST-läkare, allmänmedicin